

KOALICIJSKI KABINET SESTAVLJEN

Dva odlična republikanca poklicana v Rooseveltov kabinet

Predsednik Roosevelt je vrgeč uničujočo bombo v predkonvenčne razprave republikanske stranke, ko je v svoj kabinet sprejel dva najodličnejša republikanca: Frank Knoxa in Henry L. Stimsona.

Frank Knox, izdajatelj časopisov v Chicagu in velik kritik New Deal in podpredsedniški kandidat z governorjem Landonom leta 1936, je bil imenovan za mornariškega tajnika mesto Charlesa Edisona, ki je odstopil, ker kandidira za governorja v državi New Jersey.

Henry L. Stimson, ki je bil vojni tajnik pod predsednikom Taftom in državni tajnik pod Hooverjem, pa je bil imenovan za vojnega tajnika mesto odstopivšega vojnega tajnika Harryja H. Woodringa.

Z Woodringom je zadnje čase v notranjih krogih vlade bilo napeto nasprotstvo, ker se je protivil, da bi Združene države svoje orožje poslale zaveznikom, češ, da je najprej potrebno, da je domača dežela dobro oborožena in pripravljena za vsak napad.

Woodring je odstopil na Rooseveltovo prošnjo

Woodring je predsednik naprosil, da sam prostovoljno odstopi, kar je tudi storil. Pozneje je bil Woodring tako hud, da ni hotel priti na kabineto sejo, da bi se poslovlil od svojih tovarišev.

Predsednik hoče imeti narodno solidarnost

Z ozirom na ta dva imenovanja je predsednik Roosevelt objavil naslednjo izjavo: "Imenovanje v kabinet je v soglasju s pretežno željo naroda po narodni solidarnosti v času svetovne krize in v prilogi narodni obrambi in nič drugega."

ITALIJANI V FRANCII SE MORAJO BORITI

V Franciji je poldrugi milijon Italijanov, katere je postavila francoska vlada na razpote: Pridružite se naši armadi ali boste pa poslani v koncentracijska taborišča. Tako jim je bilo zapovedano. Župani vseh francoskih mest, trgov in vasi so zapovedali Italijanom, starim od 17 do 60 let, naj se registrirajo. Sleherni lahko obljubi Franciji zvestobo, ali se pa podredi francoski vojaški oblasti.

Po francoskih mestih, posebno po Bordeauxu, ki je sedaj v nemških rokah, in Marseilles, so se vršile protitalijanske demonstracije.

Italijani v Franciji se lahko sedaj oddahnijo, ker je bilo danes poročeno, da so Francozi zaprosili Italijo za premirje.

Ko obnovite naročnino, pošljite še posebej 25 centov za priročni zemljevid, ki je nujno potreben, ako hočete natančno slediti današnjemu razvoju vojne.

Vesti od vsepovsod

Liga se zopet seli

Ko so se pred nekaj tedni precej trdno vzdrževale govorice, da bodo skušali Nemci skozi Švico vdreti v Francijo, je bilo vodstvo Lige narodov v velikih skrbih. Z veliko naglico so odpeljali iz Ženeve več trakov Ligiških dokumentov in knjig v južnofrancosko mesto Vichy.

Bojazen pa ni bila utemeljena, in Nemci so Švico zaenkrat pustili še v miru. Ker pa preti vsled zasedbe Pariza nevarnost, da se bodo Nemci polastili vse Francije, je bilo treba prepeljati Ligišne dokumente iz Vichy nazaj v Ženevo.

Obnovitev diplomatskih odnosov

Ko so vprašali mehiškega predsednika Cardenas, če bo obnovljeni diplomatski odnosi med Mehiko in Anglijo, je odvrnil: — Čemu pa ne? Mehika nima ničesar proti temu. Toda pobudo za obnovitev diplomatskih zvez mora dati Anglija, ne pa Mehika.

Avstralija za vojne sirote

V Avstralijo bodo v kratkem prepeljali nad pet tisoč angleških vojnih sirot. To so predvsem otroci, ki so izgubili v vojni očete. Avstralska vlada je zavzela zanje vsled priporočila avstralskega notranjega ministra H. S. Folla.

Dijaški nemiri v Mehiki

V soboto so se vršile v Mexico City velike demonstracije, pri katerih je bilo ranjenih nad petdeset oseb, večinoma študentov. Policija dolži člane socialistične mladinske organizacije kot povzročitelje nemirov.

Demonstranti se niso posluževali samo palic in kamenja, kot je pri takih prilikah običaj, pač pa tudi revolverjev.

Produkcija mleka v New Yorku

V državi New York je bila letošnjega maja produkcija mleka štiri odstotke večja kot pa maja 1939. Meseca maja ni bilo že devetnajst let toliko mleka kot ga je bilo letos.

Povodenj

Naraslo vodovje pri Ellcottville, N. Y., je povzročilo za stotisoč dolarjev škodo. Lastnino pomagajo reševati ognjegašci in člani Ameriške lige.

Pinchot priporoča pomoč zaveznikom

Gifford Pinchot iz Pennsylvanije je v soboto po radio pozival Združene države, naj se vsemi svojimi silami in sredstvi pomagajo zaveznikom. Če jim ne bomo pomagali, je rekel, bo po vojni Amerika v gospodarskem pogledu popolnoma osamljena.

— Če bo Hitler zmagal, — je vzkliknil, — bo kontroliral trgovino in finance po vsem svetu. Mi bomo imeli samo toliko trgovine, kolikor je nam bo Hitler naklonil. Naš življenjski standard bo tak kot je zdaj v Nemčiji. Sleherni ve, kaj se to pravi.

Sedmograški Švabi v nemški armadi

Iz Bukarešte poročajo, da se je nad pet tisoč sedmograških Švabov (Nemcev) odpovedalo romunskemu državljanstvu in vstopilo v nemško armado.

Za oborožitev vseh Angležev

Te dni se bo sestalo več članov angleškega parlamenta, ki bodo preštudirali načrte, kako bi se dalo oborožiti ves angleški narod, da bi se mogel uspešno braniti Hitlerjevemu napadu.

Clement Davies, član liberalne stranke, je rekel: — Moške, ženske, starce in otroke bi bilo treba oborožiti z ročnimi granatami, bombami in samokresi. Vsak otrok, ki lahko vrže žogo, je zmožen vržeti tudi ročno granato.

POJASNILO GENERAL MOTORS

Korporacija bo zadostila vsem naročilom, pa naj bodo še tako velika. — Delavstvo naj bi se pogajalo z vodstvom.

Charles E. Wilson, poslušatelj predsednik General Motors, je izjavil, da bo njegova korporacija pravočasno zadostila vsem naročilom, ki se bodo pojavila v zvezi z narodno obrambnim programom. Pri tem ne bo običajna produkcija nič prizadeta. Omenil je tudi, da naročila ne bodo tako velika, kot se je splošno domnevalo.

— Mi smo pripravljeni, — je dejal, — izvršiti vsako še tako ogromno naročilo, toda o podrobnostih moramo biti pravočasno obveščeni. Zelimo seveda, da bi nam bilo mogoče izdelati naročila s stroji oziroma pripravami, ki jih imamo že na razpolago.

Francija prosila Italijo za premirje

Italjansko vrhovno poveljstvo naznanja, da je francoska vlada, ki se s Hitlerjem že pogaja za premirje, prosila, da se prične pogajanja za separatni mir z Italijo. Sovražnosti bodo mogoče že danes ali jutri končane. Glede italijanskih mirovni pogojev se je Mussolini že sporazumil s Hitlerjem.

DANES BODO IZROČENI NEMŠKI POGOJI

Danes bo Hitler v Compiègne, v železniškem vozu, v katerem se je nemško vojni poveljstvo vklonilo zahtevam maršala Focha leta 1918, francoskim odposlancem izročil svoje pogoje za premirje.

V gozdu pri Compiègne se v posebnem poslopju nahaja železniški voz, v katerem je general Weygand nemškim zastopnikom s trdim glasom prebral ostre Fochove pogoje. Pred poslopjem pa stoji spomenik, ki predstavlja nemškega orla, ki ga je pobil francoski meč. Nad njim sedaj vira svastika.

Danes pa je za Nemčijo tudi neka druga obletnica: 21. junija, 1919, bil je tudi petek, je bilo v Scapa Flow potopljeno nemško vojni brodovje in teden prej, predno je bila podpisana Versailleska mirovna pogodba, katero je Hitler tako dolgo razbijal. In kakor so bili ostri Fochovi pogoji, tako ostri bodo sedaj tudi Hitlerjevi.

FRANC. KABINET PRIPRAVLJEN NA BEG

Francoska vlada se pripravlja, da odpotuje iz razbitega Bordeauxa in se preseli v Biarritz, ki se nahaja 6 milj od španske meje. S tem, da se vlada zopet preseli, hoče preprečiti, da veliko mesto ne bo popolnoma razdejano.

Nemška armada, ki prodira v zapadni Franciji, je že dospela do La Roche in Poitiers, ki se nahajata samo 125 milj od Bordeauxa. Neko poročilo iz Madrida pa pravi, da so prišli nemški mehanizirani oddelki komaj 60 milj do Bordeauxa.

BRODOVJE PREJELO POVELJE

Radio postaja v Rimu je sporočila, da je francoska vlada po radio naročila vsem svojim bojnim ladjam, da se takoj začnejo v najbližje francoske pristanišče, bodisi v Franciji, ali v Alžiru in da čakajo za nadaljna povelja.

FRANCOZI IN POLJAKI POBEGNILI V ŠVICO

Poročilo iz Ženeve pravi, da je čez mejo v Švico pribežalo 50,000 francoskih in poljskih vojakov, katere so švicarske oblasti razorožile in jih internirale. Vsi so imeli s seboj orožje in so prišli iz Maginotove črte, pa so jih na umiku Nemci ločili od ostale francoske armade, vsled česar so se morali umakniti čez mejo v Švico. Med njimi sta dva generala in več drugih častnikov.

JAPONCI PROTI FRANCOZOM

Nek zanesljivi vir poroča, da je dospelo več japonskih bojnih ladij pred Hainan otok nasproti pristanišču Haiphonga v francoski Indo-Kini. Japonska bo ob prvi priložnosti stopila v akcijo, ko se francoska vlada pogaja za premirje.

Nepotrjena poročila tudi pravijo, da Japonska prevaža svoje vojsko iz doline Jangceja proti jugu v namenu, da nastopi proti francoskim posestvom v Aziji. Japonci imajo že baje 109,000 vojakov na otoku Hainan.

BOMBNI NAPAD

Včeraj popoldne ob 4.10 je v sobi pod nemškim konzulatom v Whitehall Building, 17 Battery Place v New Yorku eksplodirala bomba, ki je imela namen ubiti nemškega generalnega konzula dr. Hansa H. Borschersa in njegove uradnike. 9 oseb je bilo poškodovanih.

40 minut pozneje pa se je razletela bomba v poslopju komunističnega lista The Daily Worker na 35 E. 12th St. Razstrelba je poškodovala stopnice in razbila nekaj šip v oknih.

Windsorski vojvoda

Windsorski vojvoda je s svojo soprogo prišel z avtomobilom iz Canne-a na Francoski Rivieri v Barcelono. Vojvoda, s katerim je prišlo spremstvo devet oseb, je na meji pozdravil angleški generalni konzul in ga je spremljal v hotel Ritz Carlton v Barceloni.

DIPLOMAT NE SOGLAŠA S F. D. R.

Bivši poslaniški tajnik je mnenja, da zaveznikom ni mogoče več pomagati. — Amerika ne sme izzivati 400 milijonov vojskujočih se ljudi.

V Institutu za javne zadeve na Virginia univerzi je poleg drugih govornikov nastopil tudi pisatelj in bivši poslaniški tajnik Lawrence Dennis, ki je rekel, da je sedaj prepozno za vstop Amerike v vojno. Ameriški vpliv ne more več rešiti ugleda Francozov, Holancev, Belgijcev in Angležev. Če bi Amerika skušala storiti kaj takega, bi izzvala štiristo milijonov vojskujočih se ljudi.

— Pred sedmimi dnevi je govoril na tem mestu predsednik Roosevelt, — je izvajal Dennis, — ter se baval z mislijo, kako bi bilo mogoče pomagati zaveznikom k zmagi. Po mojem mnenju je Amerika zamudila priliko ter je za pomoč sedaj že dosti prepozno. Amerika se mora pač prilagoditi položaju ter se pobrigati, kakšno vlogo bo igrala v svetu, ki ga bodo zgradili zmagovalci. Za pravo prilagoditev novim razmeram je pa treba nekoliko več realizma in zdrave razsodnosti kot smo jo pokazali v zadnjem času z ozirom na svetovne zadeve.

— Naša dežela ima 135 milijonov prebivalcev, ki žive v najudobnejšem delu sveta. S tem pa seveda ni rečeno, da bi mogli vsiliti svojo voljo 400 milijonom Nemcem, Italijanom, Rusom in Japoncem.

Japonska izrabljivost

Sliši se, da pripravljajo napad na francosko Indo-Kino in na holandsko Vzhodno Indijo. — Na Hainanu je 100,000 japonskih vojakov.

Japonska bo kot zaveznica Nemcije in Italije izrabila nemške zmage na zapadnem bojišču. Iz zanesljivega vira se je zvedelo, da je koncentriranih na japonskem otoku Hainanu najmanj stotisoč japonskih vojakov.

Z otoka Hainana je mogoče obvladati obal francoske Indo-Kine. S tem plenom pa Japonci najbrž ne bodo zadovoljni. Če se jim bo posrečilo zasesti Indo-Kino, bodo segli tudi po nizozemski Vzhodni Indiji.

Sedanjemu japonskemu ministru načeluje admiral Jomai, na katerega izjavi japonska vojaška klika izredno močan pritisk.

Ako se ne bo odločil za ekspedicio proti Indo-Kini in holandski koloniji, bo nedvomno strmoglavljen, dočim bo njegov naslednik postal kakšen

zagrizen japonski militarist.

Japonska poročevalska agencija "Domei" poroča, da je bil na otoku Hainanu podadmiral Šimada, vrhovni poveljnik japonskega brodogradništva v kitajskem vodstvu. Njegov obisk je bil baje inšpekcijskega značaja.

"Domei" tudi poroča, da je rekel nedavno neki visoki japonski častnik: — Indo-Kina ne odobrava stališča, ki ga zavzema Japonska napram Kitajski. Z drugimi besedami povedano — Indo-Kina nam je sovražna, česar pa ne bomo dolgo mirno gledali.

Japonci tudi trdijo, da prevažajo Kitajcem potrebni vojni material iz Indo-Kine, in ako bi to vstavljeno, bi jim bilo mogoče premagati Kitajce.

RUSKA ARMADA NA NEMŠKI MEJI

Zanesljivi viri v Bukarešti pravijo, da ima Rusija v zasedenem delu Poljske 1,500,000 vojakov v namenu, da prepreči nemško zahtevo, da bi bila postavljena nova romunska vlada, ki bi bila naklonjena Nemčiji. Mnogo vojaštva je bilo prepeljanega z romunske meje v Besarabiji na Poljsko.

POROČILO PO RADIO:

Kancler Hitler je v Compiègne francoskim zastopnikom izročil svoje pogoje za premirje. Pogoji so strogo tajni, toda morajo biti zelo strogi. Oznanjeni ste bili samo prvi dve točki pogojev:

1. Francija se mora obvezati, da ne bo več obnovila sovražnosti proti Nemčiji;
2. Ne bo ovirala Nemčije v njenih vojaških operacijah proti Angliji.

Hitler je takoj nato, ko je francoskim zastopnikom izročil pogoje premirja, odpotoval iz Compiègne.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation).
Frank Baker, President; J. Lupsha, Sec. — Place of business of the
corporation and address of above officers: 216 WEST 18th STREET,
NEW YORK, N. Y.

47th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Sundays and holidays. —
Subscription Yearly \$6.—, Advertisement and Agreement.

For a whole year for \$10.—; for six months for \$6.—; for three months for \$3.—;
for one month for \$1.—. — For New York for \$7.—; for the rest of the U.S. for \$5.—.
For advertising rates see page 27.—; for the rest of the U.S. for \$5.—.

"GLAS NARODA" IZHAJA VSAKI DAN IZVZEMŠI NEDELI
IN PRAZNIKOV

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

POMAGAJTE nam IZBOLJŠATI
LIST s tem, da imate vedno VNAPREJ pla-
čano naročnino. Časopis mora odgovarjati po-
trebi časa. Vsak cent prihranjen pri terjatvi, je
namenjen za IZBOLJŠANJE LISTA.

ANGLEŠKA NADVLADA NA MORJU

Ko to pišemo, se vrše med Francijo ter Hitlerjem in Mussolinijem "mirovna pogajanja", ki pravzaprav niso pogajanja, kajti Francija bo morala ugoditi Hitlerjevemu in Mussolinijevemu zahtevam, če bo še hotela živeti. Pravimo — živeti — kajti pod Hitlerjevo nadvlado in komando si ne moremo predstavljati življenja kot se človeku in kulturnemu narodu spodobi.

Zdi se, da bo zahteval Hitler zase vso francosko mornarico. Če je Francija ne bo hotela dati, ne bo imela miru. Z druge strani se pa spet sliši, da je precejšen del francoskega brodogradniškega inženirstva, ki je v Angliji, da bi se enostavno poletelo k Hitlerju, ampak bodo francoski letalci rajši vstopili v angleški zračni zbor. Te vojne ladje in ta letala so zbrana v bližini Balearskega otočja.

Franci so bili že odnekaj strogo vojaški narod in so se šele po svetovni vojni začeli precej intenzivno zanimati za oboroževanje na morju. Francoska mornarica je bila modernizirana in se lahko kosa z marsikatero mornarico iste velikosti.

Francoske ladje so izredne hitre. Med njimi se po brzini prav posebno odlikujejo lahke križarke.

Ob izbruhu sedanje vojne je imela francoska mornarica štiri velike vojne ladje, devet matičnih ladij za letala, devetnajst križark, devetdeset set rusilev, sedem pomož. ladij in osemnajst podmornic. Število patrolnih ladij in iskalev min ni znano. V francoskih ladjedelnicah je v gradnji stopetdeset vojnih ladij, najrazličnejših tipov. Večina teh je gotovo majhne obrežne ladje, istega tipa kot se se poslužili Nemci ob holandskem in belgijskem obrežju. Italijani imajo tudi veliko število teh brzih motornih čolnov, ki imajo na krovu dve torpedne cevke, na razpolago. Pravijo, da lahko dosežejo hitrost šestdesetih milj na uro.

Če bi se Nemci in Italiji posrečilo porabiti francosko mornarico, bi oddlenkalo angleški nadvladi na morju. Anglija bi ne bila več gospodarica morja, pa če bi bila njena mornarica povsem nedotaknjena.

Nemci in Italijani bi potem glede vojnih ladij prekašali angleško in tudi ameriško mornarico.

Tega dejstva se prav dobro zavedajo v Washingtonu, vsled česar bo najbrže brez vsakih posebnih zadržkov sprejel najnovejši predlog Rooseveltove administracije, da je treba zgraditi najkasneje v štiri letih nad osemdeset novih vojnih ladij.

PROGRAM REPUBLIKANSKE STRANKE

Prihodnji teden se bo začela v Philadelphiji konvencija republikanske stranke. Vodilni republikanci imajo polne roke dela. Delegatje prihajajo v mesto "bratske ljubezni", pododbori republikanske stranke sestavljajo svoje referate; odbor, čigar naloga je sestaviti platformo, skrbi, da bi v odločilnem trenutku česa ne prezrl. Gre mu namreč zato, da predloži ameriški javnosti program, ki mu ne bo mogel nihče oporekati.

Mož, ki bi bil radi imenovan za predsedniškega kandidata, je nebroj. Zaenkrat imata še največ prilike newyorški okrajni pravdnik Dewey in pa Wendell L. Willkie, znani južnaški magnat, ki je bil odločno nastopil proti predsedniku Rooseveltu, ko je začel slednji preskrbovati farmske okraje s ceno električne sile.

Da bosta v marsičem odločevala tudi bivši predsednik Hoover in bivši predsedniški kandidat Landon, je samoposrebi umevno.

Republikancem gre predvsem zato, da pojasnijo v načelni izjavi svoje stališče napram vojni. To stališče je predvčerajšnjim deloma pojasnil W. L. Willkie, ki je javno izjavil:

— Noben predsednik nima pravice poslužiti se svoje velike oblasti in ameriški narod indirektno vmešati v vojno. Dasi smo z vsem srcem in z vso dušo za zavezniško stvar, ne smemo vstopiti v vojno. Nihče ne sme misliti, da smo sebični. Vemo pa, da v vstopu v vojno ne moremo služiti demokraciji in stvari človečnosti.

— Ameriški narod je pretežno proti vojni, kar mora prej ali slej spoznati tudi predsednik.

Republikanci so za obrambni program, ki pa mora biti namenjen v prvi vrsti le zaščiti Amerike.

Demokratje, ki se bodo pozneje sestali v Chicagu, bodo morali hote ali nehoti zavzeti isto stališče.

Dopisi

Sheboygan, Wis.

Prosim vas ujudno, da bi priobčili ta moj dopis. Sheboyganski Slovenci se moramo zopet malo oglašiti, da ne boste mislili po drugih naselbinah, da smo že čisto zaspali in za vedno utihnili.

Saj čudno bi nič ne bilo, če bi res pozabili na kaj drugega, ko s takšnim strahom naslednjemu časopisu in radio vsaki dan.

Kakšno strašno klanje in grozote se godijo po svetu. Posebno pa onstran morja v naši ljubi rojstni domovini. S strahom in srcu poslušamo, kaj nam bo prinesel prihodnji dan. Večkrat premišljujemo, zakaj vse to klanje in vsa ta sovrašva po svetu.

Zato, ker ni pravega prijateljstva in prave ljubezni med narodi. Zatorej ravno sedaj v teh kritičnih časih smo tako eden drugemu potrebni, da se prijatelji večkrat skupaj sestanemo in razgovorimo o vseh rečeh, ki so nam potrebne in potožimo eden drugemu svoje skrbi in težave, ki jih imamo vsi tako preveč.

Kaj je boljšega na svetu kakor je iskreni prijatelj. Mi Slovenci v Sheboyganu se dobro zavedamo tega. Priča nam je zadnja seja Ameriškega Slovenskega Združenja, ki se je vršila zadnji mesec 22. maja v Fludernikovi dvorani. Slovenci so se udeležili v tako obilnem številu in napolnili dvorano, da kaj takega nismo pričakovali. Tukaj vidimo, da so naši Slovenci v Sheboyganu zavedajo svoje dolžnosti. S tem ste pokazali drugim narodom, kako ste ponosni na svoj slovenski narod.

Tudi naši mladi fantje in dekleta so se udeležili v obilnem številu, kar jim gre v čast in

hvala vsem skupaj. Navzoča sta bila tudi g. H. Runge, župan mesta Sheboygana in naš slovenski rojak, zdravnik dr. Joe Kovačič.

[Predsednica je nato odprla sejo ter je vse navzoče iskreno pozdravila in se jim zahvalila za tako lepo udeležbo.]

[Nato je sledil govor. Prvi je bil župan Mr. H. Runge. Pozdravil je vse navzoče in je bil jako presenečen, ko je vstopil in zagledal toliko Slovencev. Izrazil se je v lepih besedah, da ni verjel, da se bomo udeležili v tako obilnem številu. Podarjal je tudi, da pred par leti si mislil to in ono, in ni vedel tega, kaj ve danes. Torej danes gleda vse iz druge strani in tudi drugače misli, kakor pa pretekli čas o nas Slovenceh.]

Razložil nam je nekaj koristnih reči, kako bi bilo dobro, da bi mi vsi Slovenci in vsi davkoplačevalci tukaj v Sheboyganu, bili bolj dobro poučeni o teh stvareh in vedeli, kaj se godi in zakaj se denar potroši. Obljubil nam je Slovence tukaj, da nam je pripravljen iti na roko v vsakem slučaju, ako mu bo mogoče.

Drugi govornik, naš rojak slovenski zdravnik dr. Joe Kovačič, je bil z velikim veseljem pozdravljen od vsega občinstva in izrazil se je, kako ga veseli, da smo ustanovili Ameriško Slovensko Združenje.

[Poudarjal je, kako potrebno je tako združenje med našim narodom. Koliko dobrega in koristnega se lahko doseže s takim združenjem. Koliko več ugleda bomo dobili pri Američanih. Apeliral je na našo mladino, da naj nam stoji na strani in deluje z nami. Saj to Ameriško Slovensko Združenje ni v korist samo starejšim ljudem, marveč mladina je tista, ki bi lahko največ deležna, ako bo z dobrim razumom delovala v prid sebi in celokupnega naroda.]

Tretja govornica je bila predsednica, ki nam je razložila kakšen pomen ima to Ameriško Slovensko Združenje za nas Slovence. Vabila je vse Slovence, naj se pridružijo temu združenju in pomagajo delovati skupno v prid celega naroda. Poudarjala je tudi radi ameriškega državljanstva, da se nikdar v življenju ni bilo tako pomembno in tako potrebno biti ameriški državljan, kakor ravno sedaj v teh kritičnih časih in še več drugih koristnih rečeh.

Nato se je zahvalila govornikom, gospodu ž

Kratka Dnevna Zgodba

KAREL ČAPEK:

Holandska

Stara mesta.

Ta mesta so si vsa podobna, pa naj gre za Delft, za Goudo ali za Leiden; pasovi tihih voda in stare, iz opeke zgrajene katedrale z lesenimi oboki, kakor v trebuhu trgovinske ladje. Paradne mestne hiše in hišice, opremljene z vso šaro gizdavega in bogatega meščanstva, pa častitljive mestne tehtnice in stolpčna vrata in ribje tržnice in starodavne univerze, pa znamenite hiše, v katerih je bil nekoč umorjen neki grof Oranski, ali kdo, že, in še tihe ulice brez zgodovine, ki so same kos kakšnega šestnajstega ali sedemnajstega stoletja, in zdaj s svojim spečim kanalom drenljejo nekje izven časa.

In te hiše so včasih nagnjene kakor stolp v Pisi, ker so zgrajene na pesku, ponekod so samo dva vatla široke, ker stojijo na kolih. V tej deželi vode in peska je vsaka ped trdnih tal hudo dragocena; da bi varčevali z prostorom, vodi v zgornjo nadstropje namesto stopnic samo nekakšna gred, kakor pri kurniku. Tako je treba pohištvu seliti skozi okna, kajti po teh stopnicah ne bi šlo. Zato imajo hiše zgoraj izveske, ki nanje obesijo bruno z vrvice in prav zato so ta okna tako široka. Prav zato se Holanci tako radi drže doma, in ne begajo po nepotrebnem po ulicah in gostilnah, zakaj ko pride človek po teh strmih stopnicah domov, je vesel, da mu ni treba zopet lesti navzdol, rajši sedi doma za svojim izločenim oknom, in gleda skozi poševno zrcalo, kaj se godi na ulici in tam se kajpak nič ne godi, ker je vsakdo doma in nihče ne teka po nepotrebnem znanj. Rajši gledajo vsi v zrcalo. Glej, kako vse to zavisi od značaja tal! Zaradi tega so holandska mestna arhitektura skozi stoletja ni nič kaj posebno izpremenila. Takle današnji Goud ali Dindok je mogel vzeti isto doma žgano

gladko opeko in enake jasna, velika okna, iz kakršnih je postavljen stari Delft ali Utrecht samo da je imel malce več prostora za nove mestne četrti. Drugače so nove ulice enako konstruktivne in enako moderne, kakor tiste stare, ki se zrealijo v stoletnih "grahtih." Samo poškilite malce skozi napol odprta vrata v stanovanjske interiere: še vedno je tam tako, kakor na slikah starega Verneera van Delfta.

In ko sem že rekel van Delft naj rečem še van Gogh. Človek lahko docela drugače razume van Goghov kolorit, če vidi kolorit holandske zemlje, njene skoraj skleninasto jasne barve in tiste opekasto rdeče barve, na sončno zelene pašnike, žolti pesek, jasno barvane napisne plošče, in vso tisto veselje s čisto barvo, ki se kar iskri v njenem od sila čistem zraku. Vse to je prinesel van Gogh iz svoje Nizozemske, zakaj barve v Franciji so docela drugačne toplosto rdebrnaste, modrikaste in opalno sive; dovolj je bilo, da je tega Holandca malce razžarilo južnejše sonce in že je našel iz nje van Gogh v sveži najboljši obliki.

Mesto na hribu; to je dalo holandskim mestom še neko potezo. Tako je to: ko so hoteli postaviti mesto, so vzeli kos vode, jo obdali z nasipom, da se je osušila, potem so tam zgradili hišice. Holandska mesta niso rasla od znotraj razven: marveč v osredotočenih pasovih, zato nimajo mestnih periferij, marveč sede lepo kompaktno na zeleni loki. Skoraj bi dejal: tam že se končuje katedrala, se začneja krava, in vice versa; na zelenem pašniku se čisto nepričakovano pojavi rdečo mestce, kar je krasno in pristno holandsko.

Od mesta do mesta.

In od mesta do mesta vodijo ravne ceste s starimi alejami, kakor v starih časih starega

Hobbena. Poleg cest so kanali, ki neskončno četverijo vso ravan. Kanali z barkami, kanali z jadrnicami, kanali s svetločimi lokvanji in na obzorju aleje jagnedov, vrste vrb, rodbine vetrnih mlinov in stolpčiči cerkva. Kanali so namesto meje, kanali namesto cest, kanali namesto potov, kanali namesto steza. Kmet vozi seno v barki, gre na čolnu dojeti krave, pregleduje svoja polja, stoječ na baričih in s z drogov poganja dalje, tako se stoji vozi iz kraja v kraj in ne vem, ali tudi ne orje in ne žanje stoječ na čolnu. Namesto ograje ima okoli hiše kanal, namesto vrat dvigalni mostič, in stvar je v redu.

Od mesta do mesta vodijo ravni kanali, ti pa niso v zemlji, kakor drugod, marveč tako rekoč nad zemljo; gladina vode je nad gladino od tal, voda teče zgoraj in ljudje si jo nekako tlačijo navzdol. Ladje jim plavajo skoro nad glavami. Vendar imajo trdno zupanje v svoje nasipe in v svojo vodo; nemara prav to zupanje tolikanj podpira njihove jezove. In da boste vedeli, tu teče voda nekako narobe: namreč od spodaj navzgor; z nižje ležečih tal, iz njihovih kanalov se črpa v reke in preliva zato imate pri kanalih cele aleje vetrnih mlinov, ki ne meljejo zrnja, marveč vodo; črpa jo iz manjših vod v kanale, iz kanalov v prelive iz prilivov v reke in iz rek odteče ta voda sama, — dejal bi — per vias naturae.

Dandanes večina teh mlinov ne mahlja z rameni in ne melje vode, marveč je samo še nekaj simbol Holandske; voda se črpa z elektriko.

Človek in voda.

Taki-to sem videl na lastne oči, kako prav za prav nastala Holandska. Je to tako, kakor z njenimi mesti: vzamejo kos morja, ga ograde in izčrpajo vodo; tako ostane dno, na katerega dobršen kos Evrope dostavlja po rekah svoje najboljše blato, morje pa droben pesek. Holandec vse to osuši in zaseje travo, to travo popasejo krave, ki jih Holandec podoji in napravi sir, in le-tega v Goudi ali Alkmaaru proda na Angleško: vse to je mimogrede povedano, nazoren primer krogotoka materije.

Takšno bivšo dno imenujejo "polder" in ga spoznaš po tem, da se vidi čez mero obdelano, rodovitno in prijazno ter nas z ničemer ne spominja take patetične reči, kakor je človekov boj z vodo. Ti sloveči polderji se namreč nenavadno premočrtni. Če se je Holandec že lotil dela, da si sam ustvari zemljo, jo je napravil lepo po človeško, se pravi, po ravnilu, kakor kadar režejo deske. Skrivljena je samo človeška zgodovina, toda človekovo delo je premočrtno.

Videl sem, kako osušujejo Zaidersko morje. Predstavite si pravo morje, ki bi se raztezalo na določenem kraju, morje z burjami in otoki in parniki in z vso ostalo morskopriskliklino. Z ene strani grade ljudje most, ki je dolg trideset kilometrov, a je prava igračka v primeri s širno vodno gladino, po tej igrački vozijo majhni vlaki švedski granit, vsak dan kakšen meter dalje, in ko bo to končano, napravijo sredi reke otok, poidej se to morje izčrpa in čez kakšnih trideset let pridejo sem črno bele krave.

Da, toda že sedaj jih skrbi, komu naj razdele novo morskono dno. Kmet iz Frieskega ne mara zapustiti svojih pašnikov in lukar iz Haarlemskih polderjev ne mara s svojih razorov treba bo desetletij, preden bo iz slanega pašnika postala rodovitna in suha prst. Majhni vlaki na igračkastem nasipu pa vozijo neugnano dalje in holandski narod gradi dan za dnem delo, ki bo šele bodočim pokolenjem prineslo kolač sira in nekaj tulipanove čebule.

Tam, kjer ni nasipov, se morskno obrežje čisto preprosto preplete s protjem, da se ne bi peščene naplavine zopet sesule v vodo. Zamislite si, da samo take lese in peščeni hribočki ločijo morje in zemljo, če bi ta cvira popustila, bi morje polovici Holandcev zlezlo v coklje. Zato torej raste na Holandskem toliko vrb; treba je zadosti protja za njegova obrežja.

ZIV POTRESOMER.

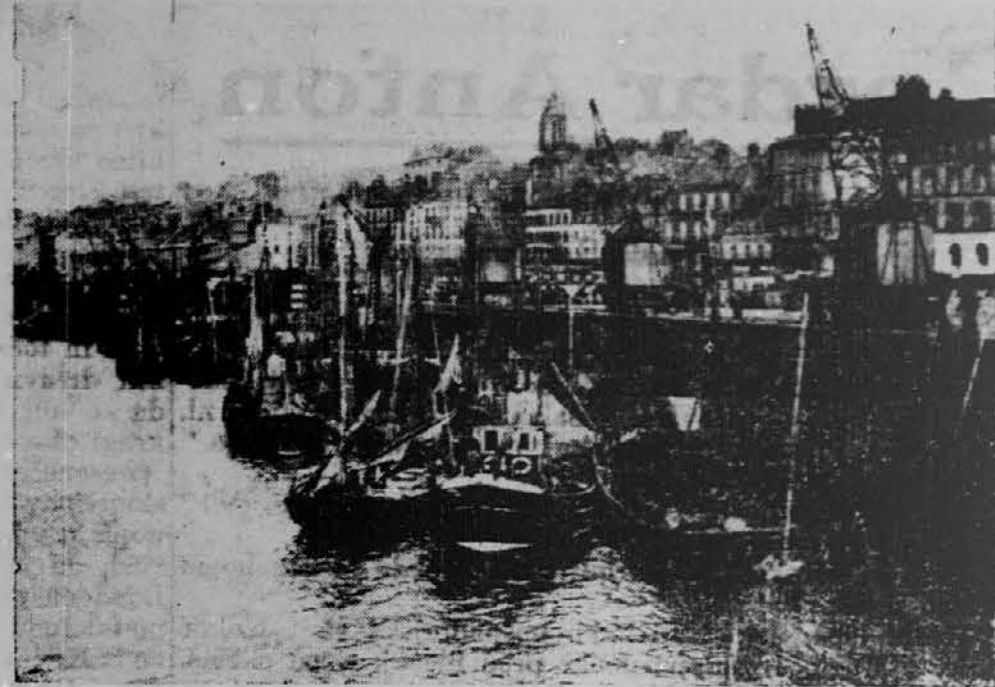
V Budimpešti živi že več let Američan, Ed Pederson, ki napoveduje potrese. Napovedal je z neverjetno točnostjo vse potrese, kar ji hje bilo v zadnjih 50 letih. Tež svoji čudni lastnosti se mora zahvaliti, da je ušel strašni katastrofi, ki je zadela leta 1906 San Francisco. Zdravniki se že dolgo zanimajo za Pedersona in pravijo, da ne gre za nadnaravne moči, temveč za obnornalno fizično občutljivost.

Pederson je odkril svojo čudno lastnost prvič leta 1891, ko je bil star 23 let in ko je zadela Japonsko katastrofalen potres, ki je zahteval 25.000 ljudskih življenj. Mlad Pederson si takrat nikako ni znal pojasniti silne utrujenosti, ki ga je bila nepričakovano obšla. Isto se je obnovilo leta 1906, ko se je peljal čez Tihi ocean. Na ladji so mislili, da gre za morskno bolezen in smejali so se, ko je Pederson neprestano zatrdjeval: Nekaj groznega se bo zgodilo!

Še iste večere je prišla vest o katastrofi v Kangri, v Indiji, kjer je potres porušil okrog 100.000 hiš in kjer je našlo v razvalinah smrt na tisoče ljudi. Ob koncu leta 1906 se je Pederson naselil v San Francescu. Nekaj dni pred katastrofom

PRISTANIŠČE OB ROKAVSKEM PRELIVU

Veliko pristanišče
Boulogne, nedavno
pozorišče vro-
čih bojov med
Nemci in zavezniki.

tastrofalnim potresom, ki je zadela mesto 18. aprila 1906, je Pederson zopet začutil silno utrujenost. Napeti je moral vse sile, da je mogel pravočasno zbežati. Tako je ušel smrti. Dve leti pozneje je bil v Londonu, kjer je zopet napovedal velik potres, ki je zadela Mesino 26. decembra 1908.

Gozdar Anton

Roman: Spisal L. G. — Za "Glas Naroda" priredil X. X.

33

"O, le počasi, le počasi," ji je zopet zastavil pot.
 "Kaj hočeš?" ga je osorno vprašala.
 "Veš, zahvaliti se ti moram, ker si me tistega nedeljskega popokne tako obvarovala. Salament, takega dekleta ni, kakor si ti. Presneto ga imaš na vrvi, tistega gozdarja."
 "Vsa kri ji je šnila v lice."
 "Pusti me! Zadnjič ti rečem! S teboj nobene besede več!"
 "Jaz pa še malo s teboj."
 Korak za korakom jo je rinil proti koči in se nenehoma priskutno režal.
 "Hvala lepa, dekle! In kako gospodinjska si. Kakor moj oče. Moj oče zaklepa denar pred menoj, ti pa skrbiš, da preveč patron ne porabiš. Rečent ti pa, da se ne bo vedno tako zlepa razšlo. In če si misliš gozdarja do poroke ohraniti, mu moraš kupiti železno srajco. Po navadi sem s krogelami dobro prekrbljen, in moji krogli se ne bo tako naglo umaknili, ko se je tisti skali."
 "Jezus!" se je Mariji spačil obraz. "Torej si ti skalo..."
 Z rokama si je pokrila oči.
 "Da le morejo živeti taki ljudje na svetu..."
 "Gozdarji in loveci so kakor gosenice. Tako golazen je treba potepati, če pride človeku na pot."
 Pogledala ga je z blodnim pogledom.
 "Andrej, tvojega otroka je nosil."
 "Moje otroka?" je skomignil z rameni in se zakrohotal.
 "Do zdaj ni še nikjer zapisano, da sem jaz njegov oče."
 Po blelih licih si je začele vreti debele solze. Obrnila se je h koči in rekla mirno, poudarjajoč vsako besedo.
 "Zame si umrl! Zame si pokopan! Že zdavnaj! Od danes naprej je pa pokopan tudi oče mojega otroka. In če me kdo vpraša, kdo je njegov oče, ne bom več vedela, kdo je bil."
 Skoro se je opotekla. "Slabo mi prihaja, če te vidim. Prosim te, poberi se!"
 Andrej se pa ne dal ngnati.
 "Ne, ne! Zato, ker me podiš, bom ostal. Baš zato! Tako mi nisi še nikdar ugajala kakor danes! Najbolj zapeljiva je ženska takrat, ko ji nekoliko ri zavre! Zdaj imam spet poželjenje po tebi."
 Zgrabil jo je za roke. "Predvsem mi je pa za to, da gozdarju nekoliko ozolim njegovo sladkost."
 Krohotajoč se, jo je privel k sebi.
 Stud in groza sta ji ohromila jezik. Z obupnim odporom se mu je hotela iztrgati, toda v njegovi železni pesti ni prišla njena moč do veljave. Komaj si je ubranila obraz pred njegovimi ustnicami. Hotela je kričati, toda njegova roka je zadušila njen krik. Režeč se jo je rinil proti stopnicam.
 (Takrat je prispehpal Frone po stezi z gorsko palico v roki in z malim pastirskim daljnogledom ob pasu.)
 "Kaj je?"
 Andrej se je ozrl in izpustil dekleta.
 Kakor obsedene je planil Frone k fantu.
 "Prokleti! Nikar se ne dotikaj moje sestre s svojimi zamazanimi kremplji. Če je pri prici ne izpustiš, boš videl, kaj se bo zgodilo!"
 Andrej jo je izpustil, Marija si je urejala lase in pomirila brata: "Nikar ne skrbi. V kočjo me ni zavlekel. Če bi me bil, bi mi zdaj že nož tical v prsih."
 Andrej je stopil par korakov nazaj.
 "Glej, glej, tukaj pa postaja nevarno. In takega sovrana, kakor je Frone, se je treba bati. JS takim ni varno česeti zobati."
 Odkril se jima je, priklonil in zaničljivo rekel: "Po zdravljenju! Pa drugič, če danes nisem ničesar opravil."
 (In obrniti se k starcu, je zapovedal. "Ti, puško mi prinesi! Saj veš, da sem jo zadnjič pustil tukaj!")
 "Tako!" je zaskripal Frone z zobmi. "In drugega nočeš ničesar? Kar pojdi v božjem imenu. Tvojo puško bosta dobila gozdar ali gozdarski pomočnik."
 Jezno je pogledal starca, nato pa rekel prisiljeno smeje se. "Presneto dobra puška. Gozdar je bo gotovo vesel. Toda staro imam še v gozdu spravljeno. Upam, da ni zarjavela. Veš, danes ne grem brez ganske domov!"
 Dekletu je pa dejal: "Če ga podrem, ti bom jetra prinesel. Saj mi jih boš pripravila, kaj ne?"
 Grohotajoč se, je izginil v grmovju.
 "Da je mogel Bog ustvariti take ljudi?" je robantil Frone. "No, midva se bova še sestala. Kaj je pa s teboj, sestra? Saj trepečeš po vsem telesu!"
 Marija je sedla na stopnice.
 "Zaradi njega da bi se razburjala? Ne, ne, niti v glavo mi ne pade! Danes mi je nekaj drugega na srcu."
 (Skrbno je začela motriti brata in njegov potan obraz.)
 "Kaj je s teboj, Frone? Kje si bil ves dan?"
 "Malo sem postopal," se je nasmehnil. "Okrog sem se klatil."
 "Sama sreča, da si doma. Veš, nocoj boš moral ti opraviti delo zame. Danes imam še važen opravke."
 "Kaj?" se je prestrašil Frone. "Kakšen opravke? Kam si namenjena?"
 "Na Slap moram! Ne vzdri me več. Moram..."
 Glas ji je odzvenel. (Po dolgem molku in obotavljanju je nadaljevala: "Tonetu se je nekaj hudega zgodilo... finan-car mi je prejle povedal...")
 V prvem hipu se je starec prestrašil, nato se je pa zasmajal: "Potegniti te je. — Nič ni res, kar ti je pravil."
 "Kaj pa ti veš o tem?"
 "Prejle sem bil srečal nekega drvjarja, ki je tudi tako neumno kvasil, da sem se res prestrašil. Potem sem pa šel na goro in oprezoval z daljnogledom v nasprotno stran. Pač veš, koga sem opazil na robu sosednjega revirja? Toneta! Na parobku je sedel in pipo kadil."
 Marija se je globoko oddahnila.
 "Bog bodi zahvaljen! Ti presneti ljudje, kako lažejo!"
 "Da," je zategnil Frone. "Lažejo, da se kar kadi."
 Marija je hotela v hišo, pa se je obrnila in nezaupno pogledala brata. "Frone..."
 (Nadaljevanje prihodnjic.)

"Intelligence Service"

Zadnji dogodki na severu, ki so nemškimi ukrepi tako hitro sledili proti ukrepi britanskega vojnega vodstva, dokazujejo, da so morali biti v Londonu točno poučeni o namerah Berlina, sicer bi protiakcija ne bila tako nagla, smotrna in točna. Govori angleških državnikov dajo slutiti, da so bili angleški merodajni krog obveščeni o tem, kakšno presenečenje se pripravljajo skandinavskim državam. V časopisu je marsikdo opazil vest, da je danski poslanik v Londonu pozval svojo soprogo po telefonu naj se nemudno vrne iz Kodanja z letalom v London. Gospa je poslušala svojega moža, ki je imel dobrega prijatelja pri Intelligence Service in je bila še tisto noč na varnem. Naslednji dan bi bilo že prepozno, kajti Nemci so bili že v Kodanju.

Kaj je Intelligence Service, ki se navadno skriva pod kratko I. S.? Če odpremo Britansko enciklopedijo, ta največji leksikon, najdemo tam zelo hoparno oznako, da je to angleška tajna služba, ki ima nalogo, da zbira važne informacije, da proučuje razne pojave javnega življenja ter o svojih opažanjih poroča svojim nadrejenim. V mirni dobi se to delo vrši v glavnem preko zunanjega ministrstva, v vojni pa v najtesnejši zvezi z vojaškim poveljstvom.

Kako se zbirajo delavci za I. S.? Neki angleški častnik pripoveduje, da se je bil v prošli vojni javil v obveščevalno službo, ker ga na fronti zaradi poškodovane leveice niso več rabili. Javil se je pri generalu Mac Donnatu, ki je bil načelnik obveščevalne službe, in ga poprosil, naj ga sprejme med svoje sodelavce. Med njima se je pri tej priliki razvil naslednji razgovor:

"Koliko časa ste čakali v moji sprejemnici in kdo vse je bil tam v tem času?" je vprašal general.

"Zdi se mi, da sem čakal kakih deset minut. Kdo pa je bil še tam, za to se nisem brigal. Stal sem vsaj pri oknu in gledal na ulico."

"Kaj ste pa videli na ulici?" je dalje vpraševal general.

"Nič posebnega. — Mimo so hodili vojaki, naši in belgijski častniki."

"Torej nič posebnega?"

"Nič, gospod general."

"O čem pa so se ljudje pogovarjali v sprejemnici?"

"Nimam navade prisluškovati pogovorom, ki se ne tičejo neposredno mene," je dejal užaljeno častnik.

"Zelo mi je žal, toda moji

ga je majhna površnost Bengal-ki kopljaniki imajo na eni rami majhno zlato vrvice, in sicer na levi rami. Več deset- tin vojakov in častnikov je videlo Bengalea, pa nihče ni opazil, da ima vrvice na desni. Le bistro oko častnika iz obveščevalnega oddelka je takoj opazilo malenkostno razliko.

Naslednji primer priča o iznajdljivosti teh ljudi. V nekem velikem londonskem listu je bil med malimi oglasi citiran verz 139. psalma: "Če ho- dim ali počivam, si ti okoli mene in vsa pota moja so ti znana." Morda zaljubljenec, morda pobožnikar, častnik, ki je to čital, je že hotel mimo, toda podpis "Nemo" (nihče) se ntu je zazdel sumljiv zaradi banalnosti. Prečital ga je na- robe in dobil zopet latinsko besedo "omen" (pomen). Agent je odprl sv. pismo in po- iskal psalm 139., toda teh be- sed tam ni bilo, pač pa je v njem čital nekaj čisto drugega. "Tako znanje je zame previ- soko in ga ne morem dobiti." Pomen tega verza je bil pa do- volj jasn, zato so v upravi li- sta ugotovili, kdo je prinesel ta oglas in po tem so našli o- gleduha, ki je svojim višjim na ta način razodel, da ne mo- re dobiti naročenih listin.

Agenti I. S. doživljajo vsa- jih tudi kako razburljivo prigo- do, da jih samo skrajna hladno- krivnost reši smrti. Dva izmed njih sta nekoč dobila nalog, naj gresta v Berlin po važne listine, ki bi jih morala prene- sti preko nizozemske meje. Na- danksko-nemški meji pa so ju Nemci kot sumljiva prijela na- vzlic ameriškim potnima li- stoma. Zaprla so ju v hotel, dokler se njuna zadeva ne raz- jasni. Spraševali so ju, poslu- šali, kaj govorita, kadar